

“AZI ONAREN KARİKA ESTUA”

Sei urtetik amabi urte bitarterako neskatxoentzat zan, ikastola txiki au. Lau irakasle bakarrik zituan.

Gure aitak eraman eta jolastegian utzi ginduzenean, ze bakar-dadea! ze estutasuna! Une onetantxe, bat batean igerri nuan, lenengo aldiz, ni arrotz bat nintzala eta nerea ez zan erri batean nengoala.

Ala ere, irakasleak oso begi onez begiratzen ziguten. Gure eskola laguntxoak, danak geure inguruan ginduzen, arriturik gu, bi «errusitar, oi begira (nola zitekean errusitarra izatea?) frantzezez itzik ez geñikiun bi umeok, aiñ erraz, ikastolako ume txikienak ere itz egiten zuten izkera.

Nere aizpatxoa eta ni leku banatara eraman ginduzen, eta onek geitu zuan gure naigabe ta ezbearra.

Nere aizpatxoa, laugarren mallara eraman zuten, eta erraztasun aundiaz ikasi zuan frantzezez irakurten, beste laguntxoakin batera. Baña ni, zarragoa nintzalako, eta lendik frantzezez irakurten zerbait bai nekialako, bigarren mallara eraman ninduten. Amar urtedun nintzalarik, nere bizitza berriro aztera ni joan. Nun ziran nere Marioupol'eko ikastolan igarotako iru urte zoriontsu ayek! Nun ikas-tetxe eder aundi ura?, jolastoki maitagarri ayek?, izpillua bezela diz-diratzen zuan dantza ikastola ura?, «ikastola andre» liraiñ, aiñ apaiñ eta egoki jantziak!! Zeiñ urruti ziran nigandik gauza abek guztiak. Nik, umetxo arrotz onek, dana billatzen nuan arrotza, dana bakana; ikastola txikitxo ura, guraso antza zuten irakasle ayek, soñeko nabar eta mantal itxusidun ume ayek. Neure barruan, zearo beia jo nuala nabaitzen nuan, baña biotz miñ au, ez nuan luzaroan izan. Beriala

asi nintzan nere oraingo ikastola maitatzen, lengoa maitatu nuan bezela. Ainbeste errastasun, nere irakaslearen maitetasuna, umien niganako begiratu ona, eta nik uste ez nuan bezelako artu-eman, gauza abek zirala ta, kendu zitzaidan bildurra, ta nere barruan lasai aurkitu nintzan. Au laguntza aundia izan nuan, batez ere lenengo amabost egunetan, neretzat ain larriak izan ziran amabost egun aye-tan Nik alegiñak egiten nituan, ikasgayari jarraitu nai nioten, baiña eziñ nuan, ez nezakean izkeraren gau illuna argitu. Erruki aundia-rekin, nere irakasleak ez ziran amabost egun ayetako txartelik eman.

Ala ere illuntasun beltz onen barruan, lan sakon bat egin bear zuan nere gogoak. Adimenaren eskutapena! Nola sortzen da, baiña, ezagunak eta ez ezagunak alkar ikutzea? Gogoaren zeñ basterrean, edo nungo sakonean, bizi dira izkerearen, elearen, berdintasunak? Umeak nola ikasi oi du izkera arrotz bat? Neure buruagaz ikusi ta ikasi detanetik auxe ateratzen det: Ez da ezaguera bati beste ezaguera bat geitzen diogulako, ez da ere itz berriak ikastea eta oroitzea (onela, ai ene bada! ari naiz gaur ingles elea ikasten) nere ustez, adimenaz iragarki berri bat artzen du, eta iragarki orretan daude izkerearen zerzelada guztiak sartuak, eskurrean areitza dagoan be-zela. Aurrerantzean ez gaude ele arrotz baten aurrean, «geure elea» ikasten ari gera, Olerkariak olerkiaren doaia artu duan bezela, artu du umeak elearen doaia.

Neretzat, arreta sendoan igarotako amabost egun ayek, France'ko izkeraren iturri eskutua billatzea bezela izan ziran; izkera orren jos-kera, tankera ta gogoa ezagutu nituan. Andik aurrera beintzat, beste umeak bezin senidetasun aundia nuan izkera orrekiñ, itz berriak ez zitzaizkidan arrotzak iruditzen, eta elearen joskera ez eta ere beste umeai baño saillago edo gaitzagoa.

Bat batean eskutukio azaldu zitzaidan eta illunpea argitu. Iru-garren astetik aurrera, ikaskizunak ulertzeko aña jakintza bai nuan, baita ere nere lanak idazteko, ta ikastolako bigarren ikaslea izateko. Ez du nere oroimenak arrokeriz gorde oroipen au eta ez det arrokeriz esaten ere. Nere umearako zintzotasun eta arreta guztia lanean ipiñiak nituan, nere bizitzako neke ta gaitzatasun abek garaitzeko asi nuan guda gogorrean.

Urrengo illean, neu nintzan ikastolako lenengoa, urrengoan irugarrena, urrengoan, lenengoa berriz ere eta andik aurrera nere ikastolan aurrena izan nintzan beti. Nere lagunen gañetik izateko bai nuan ordea, nik zegaitia; Errusia'n egin nituan ikastaroak. Onezaz gaiñera, umea nintzan arren, ondo nekian nere aita-amak nigaitik ta nere aizatxoagaitik artu zituzten neke guztien berri; euren aberria utzi ta France'ra etortzea, aldi batean aita France'n eta ama Errusia'n egon bear izatea, nere guraso laztanak, euren guraso ta senide guztiak aiñ urruti utzitzea iñoiz-ez-iñoiz alkar ikusiko ez zutela jakiñen gañean; nik bai nekian nere guraso gaxoak gugaitik igaro zituzten estualdiak, txirotasuna, ta erbestea, guri ikaskizunak ematearen, guretzat etorkizunaren ateak zabalitzeagaitik judeotarren gorrotorik ez zan erri batean. Neure erara nik ikastearren, ezer ere ez zitzaizoten gaitz egiten, ezer ez zitzaizoten asko iruditzen, ezeri ez zioten gogorra iristen. Neuk igerrri ere baño len, bai zekiten eurak nere bizitza nun zegoan, nere zoriona zer izango zan. Auxegaitik, eta gaiñera zarrena nintzalako, txiki-txikitatik nai nioten ondo erantzun, eta ume umetatik nintzan, zintzo jokatzera beartua.

Raïssa MARITAIN (1).

(«Les grandes Amitiés». Passage de la Bonne-Graine). Azpeitia'tar Julene'k euskeratuta.

(1) Jacques Maritain, France'tar filosofo aundiaren emazte zana.

